

Klass: Magnoliopsida (tvåhjärtbladiga blomväxter), **Ordning:** Geraniales (näveordningen), **Familj:** Geraniaceae (näveväxter), **Släkte:** *Geranium* (nävor), **Art:** *Geranium lanuginosum* - brandnäva Lam. **Synonymer:** *Geranium deprehensum* (E. G. Almq.) Lindm., *Geranium bohemicum* ssp. *deprehensum*

Kännetecken

Brandnävan är mycket lik och närbesläktad med svedjenäva, *Geranium bohemicum*. Den är en ett- eller ibland tvåårig, upp till 50 cm hög ört. Om den är tvåårig utvecklas första året endast en bladrosett. Hela växten är långhårig och körtelhårig, förutom bladens ovarsidor vilka oftast är kala. Den har en stark och obehaglig lukt. Stjälken har oftast röda ledknutar. Bladen liknar svedjenävans men har smalare och djupare flikar. Blommorna är blåviolett, 5-taliga och kronbladen är något längre än foderbladen. Den blommar i juli-september. De smågropiga, rödbruna fröna gror först när de blir uppvärmda till 40–50° C. Troligen måste gröningsbetingelserna vara likartade som för svedjenävan för att groning skall ske. Den skiljs från den liknande svedjenävan *G. bohemicum* på de röda märkena (vita hos brandnäva), kronblad med vit bas, smalare bladflikar samt de gropiga fröna.

Utbredning och status

Brandnävan förekommer mycket sällsynt i sydöstra och mellersta Sverige från Småland upp till Uppland och på några lokaler i Västergötland och Dalsland. Antalet lokaler har troligen minskat under senare tid beroende på brist på lämpliga ståndorter. Efter 2000 finns det endast fynd från Småland, Södermanland och Uppland. Går man tillbaka till 1985 så har den också setts i Västergötland, Dalsland och Öland (rabattogräs). Världsutbredningen är märklig, då arten förutom i Sverige endast förekommer i Medelhavsområdet.

Ekologi

Brandnävan växer på brandplatser, vid kolbottnar och på annan vegetationsfri mark som nyligen omrörts och blivit uppvärmd av solen, t ex markberedningsfläckar och vägkanter. Karaktäristiskt är att arten uppträder plötsligt och sedan försvinner, vilket kan förklaras med dess speciella miljökrav och att fröna kan behålla sin livsduglighet under lång tid. Arten spreder troligen förr delvis med människan, bl a genom det då vanliga svedjebruket.

Hot

Att kolning och svedjebruk upphört liksom att arealen skogsmark som utsätts för skogsbrand eller hyggesbränning kraftigt reducerats har medfört att antalet lämpliga lokaler starkt minskat.

Åtgärder

På lokaler där arten växt finns säkerligen levande frön i jorden. Dessa kan aktiveras genom avbränning av större eller mindre ytor eller genom omrörning av markytan. På skogsmark där brandnävan tidigare funnits är hyggesbränning eller markberedning önskvärd efter en slutavverkning. Ett åtgärdsprogram för brandnäva ska upprättas och det kommer att ge förslag på fler lämpliga åtgärder.

Övrigt

Hybriden med svedjenäva *G. bohemicum*, tidigare enbart framställd på konstlad väg, blev 1985 påträffad i naturen i Småland, en osäker rapport föreligger från Västergötland. Utländska namn – NO: Brannstorkenebb, DK: Svensk Storkeneb.

Naturvård

Åtgärdsprogram: Utgått ur ÅGP

Litteratur

- Andersson, A. & Christoffersson, I. 1993. Skogsbränderna 1992–1993. *Parnassia* 6 (2): 15–19.
- Andersson, P.-A. 1978. Floristik i Dalsland. *Svensk Bot. Tidskr.* 72: 51–64.
- Bertilsson, A. m fl 2002. Västergötlands flora. Lund.
- Bohlin, A. 1996. En möjlig hybrid mellan svedjenäva och brandnäva. *Svensk Bot. Tidskr.* 90: 273–276.
- Dahlgren, K.V.O., 1962. Om *Geranium lanuginosum* Lam. *Svensk Bot. Tidskr.* 56: 175–182.
- Edqvist, M. & Rühling, Å. 1996. Floraväktarverksamheten i Småland. Årsrapport 1995. *Parnassia* 9 (1): 4–15.
- Ekman, J., Frostberg, K. & Svenson, A: 2005. Floraväktariet i Sörmland och Uppland fram t.o.m. 2004. *Daphne* 16: 3–111.
- Frostberg, K. 2006. brandnäva *Geranium lanuginosum* funnen i Uppland 2005. *Daphne* 17: 2–3.
- Granström, A. & Schimmel, J. 1993. Heat effects on seeds and rhizomes of a selection of boreal forest plants and potential reaction to fire. *Oecologia* 94: 307–313.
- Johansson, U. 1991. Iakttagelser av brandnäva och svedjenäva. *Daphne* 2: 17–20.
- Johansson, U. 2000. Brand- och svedjenäva i Tyresta åren 1999 och 2000. *Daphne* 11: 63–70.
- Knutsson, T. m fl 1997. Försvunna, hotade och sårbara kärlväxter på Öland. *Krutbrännaren*. Suppl. 2.
- Nilsson, Ö. & Gustafsson, L.-Å. 1982. Projekt Linné rapporterar 121–132. *Svensk Bot. Tidskr.* 76: 135–145.
- Nilsson, Ö. & Gustafsson, L.-Å. 1985. Projekt Linné: slutrapport. *Svensk Bot. Tidskr.* 79: 319–328.
- Rühling, Å. 1997. Floran i Oskarshamns kommun. Lund.
- Rydberg, H & Wanntorp, H.-E. 2001. Sörmlands Flora. Botaniska Sällskapet i Stockholm.
- Stenstorp, S. & Nelin, G. 1977. Kärlväxtfloran kring Virserum. *Svensk Bot. Tidskr.* 70: 275–291.

Författare

Göran Thor 1984. Rev. Per Milberg 1996, Margareta Edqvist 2006. ©ArtDatabanken, SLU 2007.